A INVESTIGATION ON UNIVERSITY STUDENTS' PERSONALITY CHARACTERISTICS AND COPING STYLES

Mustafa Fedai ÇAVUŞ* , Nazmiye Ülkü PEKKAN **

* Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, **Toros Üniversitesi

E-mail: mfcavus@hotmail.com, nazmiye.pekkan@toros.edu.tr

Copyright © 2016 Mustafa Fedai ÇAVUŞ, Nazmiye Ülkü PEKKAN. This is an open access article distributed under the Eurasian Academy of Sciences License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

ABSTRACT

Personality is a concept which is being discussed for years. With this concept, questions like “Why are people so different from each other?”, “Why do each people respond differently against same situation?” have been trying to answered. Each feature that belong and define a person, is a guide to understand and define that person. In this context, personality is a term that contains a person’s attitude, gifts, style, exterior look and adaptation to environment. Personality is a distinctive and harmonious whole. However, there may be conditions that disrupts this harmony. Today’s world’s fast changes and developments are causing irresistible changes in people’s personalities. While changing social structure is bringing innovations and convenience in many areas, at the same time it is pushing people into a fight for survival. During this fight people may encounter with stressful situations. Reactions against these stressful situations varies from person to person. The purpose of this study is to determine people’s personality characteristics, differences and their overcome strategies against stressful situations that they encounter. In this study, how people’s personality characteristics are affecting their overcome strategies against stressful situations has been discussed. The research sample consists of 400 students of Mersin Toros University Vocational High School. “Coping Strategies Inventory” (developed by Folkman and Lazarus and translated to Turkish by Şahin and Durak) and “The Big Five Inventory” (developed by John, Donahue and Kentle) have been used as measurement tools.

Keywords: Personality, The Big Five Factor, Coping Strategies, Mersin

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ ile BAŞA ÇIKMA TARZLARININ İNCELENMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA¹

ÖZET

Kişilik, yıllardır tartışılan bir kavramdır. Bu kavram ile, “insanların birbirinden neden farklı oldukları”, “aynı durumlar karşısında her insanın neden farklı tepkiler verdiği” gibi sorulara cevap verilmeye çalışılmıştır. Bir insana ait ve onu tanımlayan her özellik, o insanı tanıma ve anlamada yol gösterici olmaktadır. Bu anlamda kişilik; bir insanın ilgilerinin, tutumlarının,

¹ Bu çalışma, Aksaray 14. Ulusal İşletmecilik Kongresinde(7-9 Mayıs 2015) sunulan bildiriden revize edilerek hazırlanmıştır.

yeteneklerinin, tarzının, dış görünüşünün ve çevresine uyum biçiminin özelliklerini içeren bir terimdir. Kişilik kendine özgü ve ahenkli bir bütündür. Ancak bu ahengi bozan bazı durumlar söz konusu olmaktadır. Günümüz dünyasında yaşanan hızlı değişim ve gelişimler pek çok alanda olduğu gibi, kişilerin yaşamlarında da karşı konulmaz değişimlere sebep olmaktadır. Farklılaşan toplum yapısı kişilere çoğu alanda yenilik ve kolaylıklar getirirken, aynı zamanda bireyi yaşam mücadelesinin de içerisine doğru itmektedir. Bütün bu mücadeleler içerisinde kişi, yaşamında sıkıntılı durumlarla karşılaşmaktadır. Karşılaşılan bu sıkıntılı durumlara verilen tepkiler kişiden kişiye göre farklılık göstermektedir. Bu araştırmanın amacı bireylerin kişilik özellikleri ve farklılıkları ile yaşamlarında karşılaştıkları sıkıntılı durumlarla başa çıkma stratejileri arasında nasıl bir ilişki olduğunu belirlemektir. Bu doğrultuda bu çalışmada bireylerin kişilik özellikleri ile yaşamlarındaki sıkıntılı durumlarla başa çıkma yaklaşımları irdelenmiştir. Araştırmanın örneklemi Mersin Toros Üniversitesi Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim görmekte olan 400 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Ölçüm araçları olarak Folkman ve Lazarus tarafından geliştirilen, Türkçe'ye uyarlaması ve düzenlemesi Şahin ve Durak tarafından (1995) yapılan "Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçeği" ile John, Donahue ve Kentle tarafından (1991) geliştirilen "Beş Faktör Kişilik Ölçeği (BFKÖ)" kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kişilik, Beş Faktör Kişilik Kuramı, Başa çıkma Stratejileri, Mersin

1. GİRİŞ

Kişiler günlük yaşantılarını kendilerine özgü olan davranış şekilleri ile sürdürürler. Dışarıdan gelen her türlü uyarıcı, kişinin kendi ruh durumuna göre farklı algılanmaktadır. Bunun yanında kişiler, bu algılama farklılıklarını ve uyarıcılara verdikleri tepkileri sürekli olarak da geliştirmektedirler. Bu açıdan bakıldığında bireylerin yaşamı anlamalarında ve çözebilmelerinde kişilik faktörünün çok önemli olduğunu söylemek mümkündür.

Kişilik kavramı ile, "insanların birbirinden neden farklı oldukları", "aynı durumlar karşısında her insanın neden farklı tepkiler verdiği" gibi sorulara cevap verilmeye çalışılmıştır. Bir insana ait ve onu tanımlayan her özellik, o insanı tanımda ve anlamada yol gösterici olmaktadır. Kişilik, bireyi başkalarından farklı kılan ve bireyin doğuştan getirdiği özellikleri ile çevreden sonradan kazanılan özelliklerinin toplamıdır (Taymur ve Türkçapar, 2012: 154). Bu anlamda kişilik; bir insanın ilgilerinin, tutumlarının, yeteneklerinin, tarzının, dış görünüşünün ve çevresine uyum biçiminin özelliklerini içeren bir kavramdır. Bu kavram günlük dilde çok çeşitli anlamlarda kullanılmaktadır. Özellikle kişilik kavramının huy, mizaç, karakter ve benlik gibi kavramlarla eş anlamlı olarak kullanılması kişilik tanımlamalarında çeşitli karışıklığa yol açan önemli bir etkindir (Köknel, 2005: 232).

Farklılaşan toplum yapısı kişilere çoğu alanda yenilik ve kolaylıklar getirirken aynı zamanda bireyi yaşam mücadelesinin de içerisine doğru itmektedir. Bütün bu mücadeleler içerisinde kişi, yaşamında sıkıntılı durumlarla karşılaşmaktadır. Yaşamın her alanında potansiyel stres kaynakları mevcuttur fakat bu alanlara maruz kalan kişilerin bazıları stres yaşarlar. Strese yol açan faktörlerin anlamı ve duygusal değeri bireylerin tanımlamalarına göre değişmektedir. Buradan hareketle stres karşısında görülen kişisel farklılıklar, stres literatüründe kişiliğe odaklanmayı gerekli kılmıştır. Çünkü; karşılaşılan bu sıkıntılı durumlara verilen tepkiler, kişiden kişiye göre farklılık göstermektedir.

Stres yaratan faktörlerin kişilik ile ilişkisi incelendiğinde bireylerin özelliklerinin ya da karakterlerinin belli bir zaman ve durum karşısında değişmediği yani diğer bir ifadeyle; bunların genetik olarak bireylere aktarıldığını söylemek mümkündür (Cassidy, 1999: 112). Stresi ortaya çıkaran durumlar ve insanın bu durumlara karşı tavrı, kişinin stresle nasıl başa çıkacağını belirlemek açısından son derece önemlidir. Stres yaratan durumun günün hangi saatinde yaşandığı, sıklığı ve süresi ile stresin nedeni

verilecek tepkiyi belirleyen koşullar olarak karşımıza çıkmaktadır. Aynı zamanda bireylerin kişilik yapıları ile doğru orantılı bir şekilde beklentileri vardır. Eğer olaylar söz konusu beklentilerine göre şekillenmezse, kişinin beklentileri gerçekleşmeyecek ve bunun sonucunda düş kırıklığı yaşanacaktır. Kişi de neyin doğru neyin yanlış olduğu konusunda kendini sorgulayacak ve eğer kendini haklı bulamazsa ya da bu durumu değiştiremezse stresi çok daha yoğun yaşamaya başlayacaktır (Baltaş ve Baltaş, 2009: 6).

3. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

3.1. Kişilik Kavramı ve Beş Faktör Kişilik Modeli

Kişiliği çok genel olarak, bireyin düşünce davranış ve duyguları ile ilgili karakteristik özellikler olarak tanımlamak mümkündür (Roach, 2006: 83). Kişilik, bireyin içinde bulunduğu koşulları yorumlamada ve bu koşullara bir davranış oluşturmada kullandığı yolu şekillendiren bir olguyu ifade etmektedir (Dyrenforth, 2010: 2). Günümüzde kişilik kavramı, bireyin düşüncelerini ve duygularını anlamlandırabilme ve tahmin edebilme açısından; psikoloji biliminde bireyi sahip olduğu yaşamsal rolün yanı sıra; örgütsel davranış bilim dalı açısından da örgüt içerisinde yer alan örgüt üyesinin sadakati, yaratıcılık özellikleri, rekabet anlayışı, takım çalışmasına yatkınlığı gibi özellikleri açısından değerlendirebilmemize yardımcı olmaktadır (Nelson, 2011: 15).

Beş faktör kişilik modelindeki temel varsayım, insanların gösterdikleri bireysel farklılıkların dünyadaki bütün dillerde kodlanabileceği, konuşma diline sözcükler halinde yansıyabileceği ve bu sözcüklerden yola çıkarak, insanın kişilik yapısını kapsayacak bir sınıflamanın oluşturulabileceğidir. Bu varsayımdan hareketle, kişilik özellikleri arasında en önemlilerini belirlemede bir kaynak olarak araştırmacılar, doğal dillerdeki sözcük dağarcığına yönelmişlerdir. Beş faktör kişilik yapısı, insanı tanımlayan kişilik özelliklerini belirlemede son derece önemli bir kaynaktır ve insanın kişilik yapısına dair dikkate değer bir sınıflama vermektedir. Her bir dil bireysel farklılıkları tanımlayan pek çok terim içerir ve bunlar çok yakın anlamlıdır. Bu terimler arasındaki bağlantıları ortaya çıkarmak ve bunları özetleyen temel faktörleri belirlemek gerekir (Somer ve Goldberg, 1999: 433). Beş faktör modeli, insanlar arasındaki farklılığı belirleyen beş bağımsız ve değişmeyen kişilik özelliğinin hiyerarşik bir organizasyonudur (Stormer ve Fahr, 2010: 5).

Beş faktör kişilik modeli, geniş bir yelpazede yer alan kişilik yapılarını bütünleştirmesi ve böylece farklı yönelimlere sahip araştırmacılar arasındaki iletişimi kolaylaştırması; kişilik özellikleriyle davranışlar arasındaki ilişkilerin sistematik bir biçimde incelenebilmesine olanak sağlaması ve genel bir tanımlama sağlaması açısından ilgi çekicidir (Solmuş, 2004: 199). Bu beş özellik; “dışa dönüklük, geçimlilik/uyumluluk, sorumluluk/özdisiplin, duygusal dengesizlik/nörotizm ve deneyime açıklık”tır. Bu boyutlardan **dışadönüklük**; sosyallik, atılganlık, kendini ifade edebilme, heyecan arama, sempatiklik, üstün olma ve ödül kazanma isteği gibi davranışları kapsamaktadır. İş yaşamı açısından değerlendirildiğinde, genel olarak dışadönük kişilik yapısına sahip olanların iş doyumunun ve işten ayrılma eğiliminin yüksek olduğu görülmektedir (Bono vd., 2002: 1325). Bir diğer boyut olan **sorumluluk**; dikkatlilik, organize olma, planlı hareket etme, yoğun çalışma, başarı odaklı olma, kararlılık, düzenlilik, disiplinli olma, sorunlarla baş edebilmek için hazırlıklı olma, etik ilke ve değerlere belirgin bir biçimde bağlılık ve başlanan bir işi bitirebilme becerisi gibi davranışları içermektedir. İş yaşamı açısından değerlendirildiğinde, sorumluluk düzeyi yüksek çalışanların, iş doyumlarının ve motivasyonlarının yüksek olduğu, işten kaçma ve işten ayrılma eğilimlerinin ise düşük olduğu görülmüştür (Moberg, 2001: 40). **Duygusal dengesizlik**, depresif, kaygılı ve hüzünlü olma, gerginlik,

sıklıkla duygusal iniş çıkışlar yaşama, tedirginlik, huzursuzluk ve sabırsızlık gibi kişilik özelliklerini barındırmaktadır (Bacanlı ve diğerleri, 2009: 263; Benet- Martinez ve diğerleri, 1998: 744). Duygusal dengesizlik(nevrotiklik), bireylerin yaşadıkları üzüntü verici olaylara yönelik zihinsel ve davranışsal tepki eğilimleridir. Nevrotik özellikleri olan bireyler sinir gerilimlerini daha sık yaşamakta, depresif özellikleri sahip olmakta, daha fazla hayal kırıklığı yaşamakta ve olaylara karşı daha tutarsız tepkiler verebilmektedirler. Nevrotik özellikleri düşük bireyler ise daha sakin kişilikler olup duygusal denge halindedirler (McCrae ve John, 1992: 212). **Uyumluluk**, iş birliğine yatkın olma, sempatiklik ve karşısındakini önemsemeyle ilgili bir kişilik özelliği olarak değerlendirilebilir (Burke ve diğerleri, 2006: 1225). Uyumluluk düzeyi yüksek olan bireyler, diğer insanları seven ve merhametli bireylerdir (Somer vd., 2002: 24). Uyumluluk düzeyi düşük olan bireyler ise kindar, kibirli, inatçı, rekabetçi, geçimsiz ve uzlaşması zor bireylerdir (Bacanlı ve diğerleri, 2009: 264). **Deneyime açıklık**, bilimsel ve sanatsal yaratıcılık, farklı düşünme ve özgürlükle ilişkili bir kişilik özelliğidir. Deneyime açık bireylerin hayal gücü yüksek, meraklı, zeki, ileri görüşlü, değişimi destekleyen, gelenekselin dışında kalan farklı ve yeni değerleri benimseyen ve estetik duyarlılıkları yüksek olan bireyler oldukları söylenebilir (Erdheim ve diğerleri, 2006: 965).

Araştırmalar, beş faktör kişilik modelinin, iş yaşamında motivasyon, iş tatmini, kariyer tatmini, işten kaçma, işten ayrılma, müşteri ilişkileri, takım çalışması, kurumsal bağlılık, çalışanlar arası ilişkiler (çatışma eğilimi ya da stres düzeyi gibi), performans (satış performansı gibi), yaratıcılık, stresle başa çıkma gibi birçok davranış boyutunu ölçme konusunda olumlu sonuçlar elde edildiğini göstermektedir. Modelin, çok farklı meslek gruplarına sahip çalışanlar üzerinde de uygulanabildiği (polisler, satış temsilcileri, yöneticiler ve vasıflı/yarı vasıflı çalışanlar gibi) ve bu uygulamalardan da genel olarak çalışanların performans düzeyi ve bireysel davranış örüntülerine ilişkin etkili ve verimli sonuçlara ulaşıldığı görülmüştür (<http://tariksolmus.org/site/makaleler/kisilikolcum.pdf>, 08.03.2015).

3.2. Başa Çıkma Tarzları

Başa çıkma, stres yaratan olaylar karşısında bireyin iç ve dış dengesini koruyabilmek için gösterdiği bilişsel ve davranışsal çabaların bütünüdür (Gonzalez ve Seller, 2002: 6). Bir başka tanıma göre başa çıkma, bireyin çevreden ya da içten gelen baskıları (istekler, düşünceler, duygular) önleme ya da üstesinden gelme mücadelesidir. Başa çıkma, çevreden ve içten gelen istek ve çatışmaları kontrol etme ve yaşam gerilimini en az düzeye indirmek amacıyla sergilenen davranışsal ve duygusal tepkiler olarak açıklanabilmektedir (Folkman ve Lazarus, 1985: 997). Başa çıkma kavramını, stres karşısında kullanılan olumlu ve olumsuz yöntemler meydana getirmektedir. Başa çıkmada önemli olan duyguların farkındalığı ve bireyin çevre ile olan ilişkisini düzenlemesidir. Yapılan çalışmalarda bireyin yaşadığı olayı değerlendirme süreci, olayın yarattığı stres faktörlerine karşı gösterdiği tepkileri, yaşadığı duyguları ve uyum sürecine ilişkin ortaya çıkan sonuçları etkilediği, bu nedenle yaşanan olayın bilişsel değerlendirmesinin yapılmasının önemli olduğu düşünülmektedir (Basut, 2006: 33).

Başa çıkmanın iki temel fonksiyonu vardır. Bunlar; duyguların düzenlenmesi ve strese sebep olan problemin ele alınmasıdır. Birinci fonksiyonu sağlayan yöntemler duygu odaklı, ikinci fonksiyonu sağlayan yöntemler ise, problem odaklı başa çıkma olarak adlandırılmıştır. Duygu odaklı başa çıkma, bireyin, stres kaynağına verdiği duygusal tepkilerin düzenlenmesi amacı ile kullanılan yöntemlerdir. Problem odaklı başa çıkma yollarında ise, stresin kaynağına yönelik yöntemler kullanılmaktadır. Stres yaratan durumun özelliğine göre başa çıkmada kullanılan yöntem değişir. Problem odaklı başa çıkmada, sorun çözme, karar verme ya da doğrudan sorunun çözümüne yönelik bir adım atma yolu ile

birey, stres yaratan birey-çevre ilişkisini düzenler (Lazarus ve Folkman, 1984). Pek çoğumuz stresle başa çıkabilmek için olumsuz yöntemler kullanırız. Bunları; alkol ve kafein alma, sigara içme, kötü madde kullanımı ya da aşırı yeme gibi örneklerle sıralamak mümkündür. Tüm bunlar, sanılanın aksine vücuda daha fazla stres bindirmektedir. Daha yapıcı başa çıkma yöntemleri, uzun sürede vücut için daha yararlıdır (Barut ve diğerleri, 2010: 123).

4. ARAŞTIRMA METODOLOJİSİ

Bu araştırmanın evrenini, Mersin Toros Üniversitesi Meslek Yüksekokulunda eğitim görmekte olan 400 öğrenci, örnekleme ise; araştırmaya katılmayı kabul eden 391 öğrenci oluşturmıştır. Araştırmada örneklem grubuna ait sosyo-demografik veri elde edilmesine yönelik olarak bireysel bilgi formu, Beş Faktör Kişilik Özellikleri Ölçeği (BFKÖ) ve Başa Çıkma Tarzları Ölçeği (BÇTÖ) kullanılmıştır.

Örneklem grubunun demografik bilgilerinin değerlendirilebileceği bireysel bilgi formu cinsiyet, yaş, gelir düzeyi, yaşadığı yer ve medeni durumunu içeren 5 sorudan oluşmuştur. “Beş Faktör Kişilik Ölçeği (BFKÖ) John, Donahue ve Kentle (1991) tarafından geliştirilmiştir. Bu ölçekte insanların kendilerini ve kişilik özelliklerini betimlemede kullandıkları bazı ifadeler yer almaktadır. Katılımcılardan her bir ifadeyi okumaları ve genel olarak bu ifadelerin kendilerini ne derece betimlediğini, 1den 5e kadar (5’li likert) verilen rakamlardan uygun olanını işaretleyerek belirtmeleri istenmektedir. BFKÖ 44 sorudan ve 5 alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar; duygusal dengesizlik (nevrotiklik), dışadönüklük, geçimlilik (uyumluluk), sorumluluk ve deneyime açıklık’ tır. Başa Çıkma Tarzları Ölçeği Folkman ve Lazarus (1985) tarafından geliştirilen Türkçe’ye uyarlaması Şahin ve Durak (1995) tarafından yapılan “Başa Çıkma Tarzları Ölçeği” kullanılmıştır. Folkman ve Lazarus’un “Başa çıkma Yolları Envanteri” (Ways of Coping Inventory), stresle başa çıkma konusunun incelendiği araştırmalarda sıklıkla kullanılan bir ölçektir. Bu ölçekten çeşitli araştırmacıların amaçlarına ve örnekleme göre maddeler çıkardıkları ya da ekledikleri ifade edilmektedir. Çalışmamızda kullanılan ölçek 30 maddelik 5’li likert tipi bir ölçektir.

5. VERİLERİN ANALİZİ VE BULGULAR

Bu çalışmada istatistiksel analizler istatistik paket programı ile yapılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemlerin (ortalama, frekans, standart sapma) yanı sıra, niceliksel verilerin karşılaştırılmasında t testi, Anova testi kullanılmıştır. Çalışmada nitel ve nicel ilişkilerin karşılaştırılmasında; normal dağılım gösteren verilerde Pearson Korelasyon Katsayısı, normal dağılım göstermeyen verilerin karşılaştırılmasında ise Spearman’s rho kullanıldı. Anlamlılık $p < 0.05$ düzeyinde değerlendirildi. Araştırma, kişilik değerlendirmesinde beş kişilik özelliğinin kullanılarak yapılması sebebiyle sınırlıdır. Yapılan araştırmalar beş faktör kişilik modelinin güvenilir olduğunu belirtmekte, ancak kişilik özelliklerine yönelik başka ölçeklerin de literatürde yer aldığı göz önünde bulundurulmalıdır. Bunun yanı sıra araştırma, tek ve özel bir kurumda gerçekleştirildiği için elde edilen sonuçlar genellenemez, verilerin güvenilirliği öğrencilerin bildirimleri ile sınırlıdır.

Tablo 1. Demografik Faktörler

<i>Değişkenler</i>		<i>n</i>	<i>%</i>
Cinsiyet	Kadın	217	55,5
	Erkek	174	44,5
Yaş	17-20	256	65,5
	21-24	101	25,8
	25-30	21	5,4
	30'dan büyük	13	3,3
Medeni durum	Evli	17	4,3
	Bekar	373	95,4
Yaşadığı Yer	İl	317	81,1
	İlçe	54	13,8
	Kasaba/Köy	20	5,1
Ailenin Gelir Düzeyi	0-1000	67	17,6
	1001-2000	105	27,6
	2001-3000	101	26,6
	3001-4000	54	14,2
	5000 ve üstü	53	13,9

Demografik faktörlerle ilgili verilerin analizinde frekans analizinden yararlanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, çalışmaya katılan öğrencilerin 217'si (%55,5) kadın, 174'ü (%44,5) erkektir. Öğrencilerin yaş dağılımları incelendiğinde 256'sı (%65,5) 17-20 yaş arası, 101'i (%25,8) 21-24 yaş arası, 21'i (%5,4) 25-30 yaş arası ve 13'ünün (%3,3) 30'dan büyük olduğu görülmektedir. Öğrencilerin 317 (%81,1) gibi büyük bir çoğunluğu Büyükşehirlerde/İllerde yaşadığını belirtmiştir. İlçe'de yaşayan öğrencilerin sayısı 54 (%13,8) olarak görülmektedir. Öğrencilerin medeni durumlarına ilişkin yöneltilen sorudan elde edilen sonuçlara göre 373'ünün (%95,4) bekar, 17'sinin (%4,3) ise evli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilere gelir düzeyleri sorulmuş ve alınan yanıtlara göre 1000-2000tl (%27,6) arasında olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Güvenilirlik Analizi Sonuçları

	<i>Cronbach's Alpha</i>	<i>N of Items</i>
BFKÖ	,803	44
SBÇTÖ	,722	30

Anket sorularından demografik faktörler çıkartıldıktan sonra SBÇTÖ ve BFKÖ ölçeklerine uygulanan iç tutarlılık analizi sonucu çıkan cronbach's alpha değerleri tablo 2'de verilmiştir. Bu sonuca göre ölçeklerin yüksek derecede güvenilir olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Beş Faktör Kişilik Özellikleri ile Başa Çıkma Tarzı Ölçeklerinin Faktör Analizine Uygunluğuna İlişkin Veriler

Kaiser- Mayer- Olkin (KMO) Örneklem Ölçüm Değer Yeterliliği	827	
Barlett Testi	Ki-Kare	9838.03
	Sd.	270
	Sig.	.000

Field (2000), Kaiser-Meyer-Olkin(KMO) testi için 0.50 değerinin alt sınır olması gerektiğini ve $KMO \leq 0.50$ için veri kümesinin faktörlenemeyeceğini belirtmiştir. Bu doğrultuda Barlett Testinin anlamlı ve Kaiser-Meyer-Olkin Testinin ise 0.50'den büyük çıkması beklenmektedir. Barlett Testi ve Kaiser-Meyer-Olkin testi sonuçları yukarıda tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 4. Kişilik Alt Boyutları (Dışa Dönüklük, Uyumluluk, Sorumluluk, Deneyime Açıklık, Nevrotizm)

	X
Uyumluluk	
1. Başkalarının hatasını bulmaya yatkınım	2.82
2. Yardımseverim	4.46
3. Bağışlayıcıyım	3.88
4. Başka insanların güvendiği biriyim	4.33
5. Herkese karşı düşünceli ve saygılıyım	4.25
6. Başkaları ile yardımlaşmayı severim	4.37
Toplam Ortalama	4.01
Sorumluluk	
7. Bir işi tam yaparım	4.12
8. Bazen dikkatsiz davranabiliyorum	3.58
9. Bir işi bitirmeden yarım bırakmam	3.90
10. Yaptığım şeyleri etkin, hakkını vererek, iyi yaparım	4.20
11. Plan yapar ve bu planları uygulayırım	3.72
12. Dikkatim çabuk dağılır	3.21
Toplam Ortalama	3.84
Deneyime Açıklık	
13. Orijinal biriyim, yeni fikirler üretirim	3.79
14. Pek çok şeyi merak ederim	3.86
15. Zeki, derin düşünebilen biriyim.	3.97
16. Hayal gücüm kuvvetlidir	4.03
17. Yaratıcıyım	3.83
18. Sanatsal ve estetik şeyler benim için önemlidir	3.83
19. Rutin, tek düze şeyleri yapmayı tercih ederim	2.76
20. Fikirlerle oynamayı, benim için ne anlama geldikleri üzerinde düşünmeyi severim	3.82
21. Sanat, müzik ve edebiyatla ilgiliyimdir	3.73
Toplam Ortalama	3.73
Dışa Dönüklük	
22. Konuşkan biriyim	3.72
23. Enerji doluyum	3.86
24. Diğer insanları heveslendiririm	3.63
25. Sessizim	2.83
26. Çekingen değilim, girişkenim	3.70
27. Bazen utangaç ve çekingenim	3.40
28. Dışa dönük sosyal biriyim	3.73
Toplam Ortalama	3.55
Duygusal Dengesizlik/Nevrotizm	
29. Karamsar, hüzünlü biriyim	2.53
30. Rahatım, strese girmem	2.81
31. Gergin olabilirim	3.57
32. Endişeli biriyim	2.93
33. Duygu durumum değişkendir	3.64
34. Çabuk heyecanlanırım	3.48
Toplam Ortalama	3.16
GENEL ORTALAMA	3.65

Kişilik ile ilgili sorulara verilen cevapların alt boyutlarına ilişkin ortalamalar incelendiğinde; Beş faktör kişilik özellikleri alt boyutlarından uyumluluk/geçimlilik alt boyutu 4,01 ortalama ile en yüksek değere

sahipken, sorumluluk boyutu 3,84 ile ikinci sırada, deneyime açıklık boyutu 3,73 ile üçüncü sırada, dışa dönüklük boyutu 3,55 ortalama ile dördüncü sırada ve duygusal dengesizlik/nevrotizm alt boyutu 3,16 ile son sırada yer almaktadır. Buna göre her beş kişilik özelliğinin ve genel olarak öğrencilerin kişilik özelliklerinin ($X=3.65$) iyi düzeyde ve birbirlerine yakın olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 5. Başa Çıkma Tarzı Alt Boyutları (Sosyal Destek Arama, İyimser Yaklaşım, Çaresiz Yaklaşım, Boyun Eğici Yaklaşım, Kendine Güvenli Yaklaşım)

	$\bar{X}$
Sosyal Destek Arama	2.37
1. Kendimi kapana sıkışmış gibi hissediyorum	4.11
2. Olayın/olayların değerlendirmesini yaparak en iyi kararı vermeye çalışırım	4.46
3. Sorunun gerçek nedenini anlayabilmek için başkalarına danışırım	3.73
4. Bana destek olabilecek kişilerin varlığını bilmek beni rahatlatır	4.41
Toplam Ortalama	3.65
İyimser Yaklaşım	
5. Ne olursa olsun direnme ve mücadele etme gücünü kendimde bulurum	4.23
6. Problemin çözümü için adak adarım	2.57
7. Her şeye yeniden başlayacak gücü kendimde bulurum	4.00
8. Sorunun benden kaynaklandığını düşünürüm	2.61
9. Hakkımı savunabileceğime inanırım	4.26
Toplam Ortalama	3.53
Çaresiz Yaklaşım	
10. Kimsenin bilmesini istemem	2.97
11. İyimser olmaya çalışırım	4.08
12. İçinde bulunduğum kötü durumu kimsenin bilmesini istemem	3.07
13. Kendime karşı hoşgörülü olmaya çalışırım	3.93
14. Mutlaka bir yol bulabileceğime inanır, bunun için uğraşırım	4.16
15. Elimden hiçbir şeyin gelmeyeceğine inanırım	1.80
16. Her şeyin istediğim gibi olmayacağına inanırım	2.78
17. Bir kişi olarak iyi yönde değiştiğimi ve olgunlaştığımı hissederim	4.09
Toplam Ortalama	3.36
Boyun Eğici Yaklaşım	
18. Sakin kafayla düşünmeye, öfkelenmemeye çalışırım	3.63
19. İş olacağına varır diye düşünürüm	3.08
20. Problemi/Problemleri adım adım çözmeye çalışırım	3.82
21. Olanlar karşısında "kaderim buymuş" derim	2.26
22. "Keşke daha güçlü olsaydım" diye düşünürüm	3.04
23. "Hep benim yüzümden oldu" diye düşünürüm	2.22
Toplam Ortalama	3.00
Kendine Güvenli Yaklaşım	
29. Bir mucize olmasını beklerim	2.83
30. Olayları büyütmeyip üzerinde durmamaya çalışırım	3.29
31. Başa gelen çekilir diye düşünürüm	2.68
32. Olayları kafama takıp, sürekli düşünmekten kendimi alamam	3.25
33. Olaydan/olaylardan olumlu bir şey çıkarmaya çalışırım	3.77
34. Mücadeleden vazgeçerim	1.74
35. "Benim suçum ne" diye düşünürüm	3.05
Toplam Ortalama	2.94
GENEL ORTALAMA	3.29

Öğrencilerin sıkıntılı durumlarla başa çıkma tarzlarını ölçmeye yönelik sorulara verilen cevapların alt boyutlarına ilişkin ortalamalar incelendiğinde; başa çıkma tarzı alt boyutlarından sosyal destek arama yaklaşımı alt boyutu 3,65 ortalama ile ilk sırada, iyimser yaklaşım 3,53 ile ikinci sırada, çaresiz yaklaşım 3,36 ile üçüncü sırada, boyun eğici yaklaşım 3,00 ortalama ile dördüncü sırada ve kendine güvenli yaklaşım ise 2,94 ortalama ile son sırada yer almaktadır. Bu sonuçlardan yola çıkarak başa çıkma tarzları alt boyutlarının genel ortalamasının ($X=3.29$) orta düzeyde olduğu ortaya çıkmaktadır.

Yapılan T testi ve Anova analizleri sonucunda öğrencilerin kişilik ve başa çıkma tarzları ile cinsiyet, medeni durum, yaş, yaşadığı yer ve gelir düzeyleri arasında bir farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 6. Kişilik Özellikleri ile Başa Çıkma Tarzı Boyutları İlişkisi (Korelasyon Analizi)

		Çaresiz Yaklaşım	Kendine Güvenli Yaklaşım	Boyun Eğici Yaklaşım	Sosyal Destek Arama Yaklaşımı	İyimser Yaklaşım
Dışa Dönüklük		,239	,099	,120	,296	,347
Geçimlilik		,314	,201	,183	,353	,391
Sorumluluk		,312	,131	,155	,240	,373
Deneyime Açıklık		,276	,142	,132	,316	,398
Duygusal Dengesizlik		,194	,259	,176	,133	,085

Beş faktör kişilik özelliklerinin başa çıkma tarzına etkileri ölçeğinin boyutları arasındaki ilişkinin düzeyini ve yönünü belirlemeye yönelik basit korelasyon analizinden faydalanılmıştır. Korelasyon analizi sonucunda, değişkenler arasındaki ilişkinin düzeyinin, korelasyon katsayısının (r) 0-0,29 arasında olması durumunda zayıf veya düşük, 0,30-0,64 arasında olması durumunda orta, 0,65-0,84 arasında olması durumunda kuvvetli/ yüksek ve 0,85-1 arasında olması durumunda ise çok kuvvetli/çok yüksek olarak değerlendirilebileceği belirtilmektedir. Analiz sonucunda kişilik ve başa çıkma tarzları arasında orta düzeyde olmak üzere pozitif yönlü bir ilişki saptanmıştır. Dolayısıyla bireyin kişilik özellikleri başa çıkma tarzını etkileyecektir. Kişilik ölçeğinin başa çıkma tarzı ölçeğinin alt boyutları arasında yapılan korelasyon analizi sonucuna göre, başa çıkma tarzları ölçeği alt boyutlarından çaresiz yaklaşım (0,314), iyimser yaklaşım (0,398) ve sosyal destek arama (0,353) arasında orta düzeyde pozitif yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Diğer iki alt boyuttan kendine güvenli yaklaşım (0,259) ve boyun eğici yaklaşım (0,183) ile kişilik özellikleri alt boyutları arasında zayıf yönlü pozitif bir ilişki mevcuttur.

Yapılan çoklu regresyon analizi sonucunda; R^2 determinasyon katsayısı değerine göre kişilik özellikleri (dışadönüklük, geçimlilik, sorumluluk, deneyime açıklık ve duygusal dengesizlik) başa çıkma tarzlarını farklı oranlarda açıklayabilmektedir. Tablo 5'te yapılan regresyon analizinin sonuçları görülmektedir.

Tablo 7. Kişilik Özelliklerinin Başa Çıkma Tarzı Üzerine Etkisi (Regresyon Analizi)

		Çaresiz Yaklaşım	Kendine Güvenli Yaklaşım	Boyun Eğici Yaklaşım	Sosyal Destek Arama Yaklaşımı	İyimser Yaklaşım
Dışa Dönüklük	β					
Geçimlilik		0,013	-0,052	-0,002	0,109	0,093
Sorumluluk		0,162*	0,189**	0,137*	0,239**	0,158**
Deneyime Açıklık		0,149*	-0,015	0,048	-0,033	0,141*
Duygusal Dengesizlik		0,058	0,003	-0,015	0,116	0,184**
		0,106*	0,238**	0,142**	0,035	-0,054
		$R^2=0,137$	$R^2=0,093$	$R^2=0,055$	$R^2=0,150$	$R^2=0,215$

* $p<0.05$ ** $p<0.01$

Başa çıkma tarzı alt boyutlarından çaresiz yaklaşım değişkeninin %13'ü ($R^2=0,137$), kişilik özelliklerinin beş bağımsız değişkeni tarafından açıklanabilmektedir. Anlamlılık (p) değerlerine bakıldığında; başa çıkma tarzı alt boyutlarından çaresiz yaklaşım istatistiksel olarak anlamlı düzeyde kişilik özellikleri boyutlarından etkilenmektedir ($p<0,05$). Araştırma örneklemini oluşturan öğrencilerin geçimlilik/uyumluluk, sorumluluk ve duygusal dengesizlik/nevrotizmdeki bir birimlik artış, çaresiz yaklaşım boyutu üzerinde sırasıyla 0,162, 0,149 ve 0,106 birimlik artış sağlamaktadır.

Başa çıkma tarzı alt boyutlarından kendine güvenli yaklaşım değişkeninin %9'u ($R^2=0,093$), kişilik özelliklerinin beş bağımsız değişkeni tarafından açıklanabilmektedir. Anlamlılık (p) değerlerine bakıldığında; başa çıkma tarzı alt boyutlarından kendine güvenli yaklaşım istatistiksel olarak anlamlı düzeyde kişilik özellikleri boyutlarından etkilenmektedir ($p<0,05$). Araştırma örneklemini oluşturan öğrencilerin geçimlilik/uyumluluk ve duygusal dengesizlik/nevrotizmdeki bir birimlik artış, kendine güvenli yaklaşım boyutu üzerinde sırasıyla 0,189 ve 0,238 birimlik artış sağlamaktadır.

Başa çıkma tarzı alt boyutlarından boyun eğici yaklaşım değişkeninin %5'i ($R^2=0,055$), kişilik özelliklerinin beş bağımsız değişkeni tarafından açıklanabilmektedir. Anlamlılık (p) değerlerine bakıldığında; başa çıkma tarzı alt boyutlarından boyun eğici yaklaşım istatistiksel olarak anlamlı düzeyde kişilik özellikleri boyutlarından etkilenmektedir ($p<0,05$). Araştırma örneklemini oluşturan öğrencilerin geçimlilik/uyumluluk ve duygusal dengesizlik/nevrotizmdeki bir birimlik artış, boyun eğici yaklaşım boyutu üzerinde sırasıyla 0,137 ve 0,142 birimlik artış sağlamaktadır.

Başa çıkma tarzı alt boyutlarından sosyal destek arama yaklaşımı değişkeninin %15'i ($R^2=0,150$), kişilik özelliklerinin beş bağımsız değişkeni tarafından açıklanabilmektedir. Anlamlılık (p) değerlerine bakıldığında; başa çıkma tarzı alt boyutlarından sosyal destek arama yaklaşımı istatistiksel olarak anlamlı düzeyde kişilik özellikleri boyutlarından etkilenmektedir ($p<0,05$). Araştırma örneklemini oluşturan öğrencilerin geçimlilik/uyumluluktaki bir birimlik artış, sosyal destek arama yaklaşım boyutu üzerinde 0,239 birimlik artış sağlamaktadır.

Başa çıkma tarzı alt boyutlarından iyimser yaklaşım değişkeninin %21'i ($R^2=0,215$), kişilik özelliklerinin beş bağımsız değişkeni tarafından açıklanabilmektedir. Anlamlılık (p) değerlerine bakıldığında; başa çıkma tarzı alt boyutlarından iyimser yaklaşım istatistiksel olarak anlamlı düzeyde kişilik özellikleri boyutlarından etkilenmektedir ($p<0,05$). Araştırma örneklemini oluşturan öğrencilerin geçimlilik/uyumluluk, sorumluluk ve deneyime açıklıktaki bir birimlik artış, iyimser yaklaşım boyutu üzerinde sırasıyla 0,158, 0,141 ve 0,184 birimlik artış sağlamaktadır.

6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Doğuştan gelen genetik özellikler ve çevre etkileşimi ile sonradan kazanılan özellikler uzun bir büyüme-gelişme sürecinde kendine özgü bir kişilik ortaya çıkarmaktadır. Kişilik yıllardır üzerinde çok fazla tartışılan bir konu olarak karşımıza çıkmakta ve bu sebeple bu alanda sıkça araştırmalar yapılmaktadır. Organizasyonların birer sosyal sistem olmaları sebebiyle, organizasyon içerisinde yer alan kişilerin davranışlarına yön veren kişilik özellikleri ayrı bir öneme sahiptir. Eğer kişinin davranışları anlamlandırılabilirse olaylara karşı gösterecekleri tepkiler ya da davranış özellikleri de anlaşılabilir olacaktır. Buradan yola çıkarak bu araştırmanın amacı, beş faktör kişilik özellikleri ile bireylerin başa çıkma tarzlarını incelemek ve varsa aralarındaki ilişkiyi göstermektir. Kişinin belirli kişilik özelliklerine bağlı olarak sıkıntılı durumları karşılama ve bu durumlarla baş etme tarzlarının değişiklik göstermesi beklenmektedir. Bu anlamda kişilik ve başa çıkma tarzları arasındaki bu ilişkinin incelenmesi amacıyla literatürde yapılmış olan birçok çalışma mevcuttur. Basım vd. (2009) beş faktör kişilik özelliklerinin kişilerarası çatışma çözme yaklaşımlarıyla ilişkisini incelemek üzere Ankara’da öğrenim görmekte olan 18-26 yaş arasındaki 302 üniversite öğrencisi üzerinde araştırma yapmışlardır. Araştırma sonucunda, dışadönüklük ($\beta = .179, p < .01$) ve öz disiplin ($\beta = -.192, p < .01$) kişilik özelliklerinin, çatışma çözme süreçlerinde önemli bir rol oynadığı; buna karşın, nörotizm/duygusal dengesizlik özelliğinin çatışma çözme yaklaşımlarını etkilemediği sonucuna ulaşmışlardır. Ekşi (2010) üniversite öğrencilerinin kişilik özellikleri ile başa çıkma tarzları arasındaki ilişkiyi incelemek üzere Marmara Üniversitesi’nin çeşitli bölümlerinde okuyan 237 öğrenci üzerinde araştırma yapmıştır. Araştırma sonucunda, sorumluluk ayırıcı özelliği yüksek olan öğrencilerin stresli durumlarda daha fazla kendine güven, iyimserlik ve dine yönelme başa çıkma tarzlarını kullandıklarını, dışa dönük öğrencilerin ise, kendine güven ve sosyal destek arama tarzlarını daha fazla kullandıkları sonucuna ulaşmıştır. Luzumlu (2013) üniversite öğrencilerinin stresle başa çıkma tarzlarının cinsiyet açısından farklılaşıp farklılaşmama düzeylerini incelemek için, 2011-2012 eğitim öğretim yılı bahar döneminde Mersin Üniversitesine bağlı çeşitli fakültelerde öğrenim görmekte olan 383 erkek ve 494 kadın öğrenci olmak üzere toplamda 877 öğrenci üzerinde araştırma yapmıştır. Çalışma sonucunda, stresle başa çıkma tarzlarının cinsiyete göre farklılaştığı ($F(1-871) = 4,414, p < .01$) gözlemlenmiştir. Erkeklerin kendine güvenli yaklaşımı ve iyimser yaklaşım tarzını kız öğrencilere göre daha fazla kullandıkları ortaya çıkmıştır. Kız öğrencilerin ise, çaresiz yaklaşım ve sosyal desteğe başvurma tarzlarını erkek öğrencilerden daha fazla kullandıkları ortaya çıkmıştır. Ayrıca boyun eğici yaklaşım tarzında cinsiyete göre herhangi bir farklılığa rastlanmamıştır. Tatlıoğlu (2014) üniversite öğrencilerinin beş faktör kişilik kuramına göre, kişilik özellikleri alt boyutları ile “cinsiyet, sınıf, üniversiteye giriş puan türü, yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yer, aile geliri, aile yapısı ve anne-baba tutumu” değişkenlerine göre incelemek amacıyla yaptığı çalışma sonucunda cinsiyet değişkeni açısından üniversite öğrencilerinin kişilik özellikleri alt boyutlarından dışadönüklük, deneyime açıklık, yumuşak başlılık ve sorumluluk puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ($p > .05$), duygusal dengesizlik/nevrotizm alt boyutunda ise cinsiyet değişkeni açısından anlamlı düzeyde farklılaştığı ($p < .05$) sonucuna ulaşmıştır.

Şentepe (2015) yaşlılık döneminde dindarlık, dini başa çıkma ve başa çıkma tarzları arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla İstanbul’da ikamet eden 60 yaş üstü 115 katılımcı üzerinde yaptığı araştırma sonucuna göre, katılımcıların cinsiyeti ve öznel sağlık algıları dindarlık düzeylerinde anlamlı farklılaşmaya yol açtığını tespit edilmiştir. Ayrıca öznel sağlık algısı ve yaşanan problemler başa çıkma ve dini başa çıkma tarzlarında anlamlı farklılaşmaya yol açmıştır ($p < .05$). Bu araştırma sonucunda, dindarlık düzeyi, olumlu dini başa çıkma ve aktif başa çıkma tarzları arasında anlamlı pozitif ilişkiler saptanmıştır.

Çalışmamızın araştırma sonuçları, kişilik ile başa çıkma tarzları arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğunu ortaya çıkarmıştır. Diğer bir ifadeyle; kişilik özelliklerinde meydana gelebilecek değişiklikler bireyin sıkıntılı durumlarla başa çıkma tarzına etki etmektedir. Sorumluluk alan, dışa dönük ve girişken bir kişiliğe sahip olan birey sıkıntılı durumlarla karşılaştığında olaylara iyimser bir yaklaşımla çözüm odaklı olarak bakmaktadır. Kişilik özelliklerinin başa çıkma tarzı ölçeğinin alt boyutları arasında yapılan korelasyon analizi sonucuna göre; çalışmaya katılan öğrencilerin kişilik özellikleri sıkıntılı durumlarla başa çıkma tarzlarını olumlu yönde etkilemektedir. Analiz sonucuna göre öğrencilerin stres yaratan durumlar ya da olaylar karşısında iyimser yaklaşımlarının ağır bastığı görülmektedir. Çalışmanın genelindeki sorulara yönelik olarak öğrencilerin verdikleri cevapların ortalamalarını değerlendirdiğimizde; öğrencilerin stres yaratan olayların değerlendirmesini yaparak iyimser olmaya çalışırım (ort.=4.08) sorusuna olumlu yaklaştıkları sonucuna ulaşılmaktadır. Buna göre öğrencilerin başa çıkma tarzları alt boyutlarından iyimserlik yaklaşımının yüksek skor alması desteklenmektedir. Bunun yanında öğrencilerin başa çıkma tarzları arasında bir diğer yüksek skor sosyal destek arama olarak görülmektedir. Öğrencilerin sorunun kaynağına inmek ve gerçek nedenini anlayabilmek için başkalarından yardım almanın yararlı bir başa çıkma stratejisi olduğu düşüncesi içerisinde olduğu görülmektedir. Kişilik alt boyutlarının ortalama değerlerine bakıldığında; öğrencilerin sorumluluk altına girmekten çekinmeyen ve dışa dönük girişken olduklarını savundukları görülmektedir. Diğer sonuçlar incelendiğinde; öğrencilerin genellikle rutin ve tek düze işler yapmayı tercih etmediklerini ve hayal gücünü ön plana çıkaran sanatsal ve estetik zevklere önem verdikleri görülmektedir. Araştırma geneline baktığımızda sonuçlar; öğrencilerin kişilik özelliklerine göre en yüksek ortalamanın uyumluluk ($X=4,01$), en düşük ortalamanın ise duygusal dengesizlik/nevrotizm ($X=3,16$) boyutunda oluştuğunu göstermektedir. Bu bulgu ile Reçepoğlu ve diğerlerinin (2013) araştırma bulguları uyumluluk göstermektedir. Öğrencilerin sıkıntılı durumlarla başa çıkma tarzlarını ölçmeye yönelik sorulara verilen cevapların alt boyutlarına ilişkin ortalamalar incelendiğinde; başa çıkma tarzlarında ise en yüksek ortalamanın sosyal destek arama ($X=3,65$), en düşük ortalamanın kendine güvenli yaklaşım ($X=2,94$) boyutunda oluştuğunu görmekteyiz. Bu sonuçlardan yola çıkarak başa çıkma tarzları alt boyutlarının genel ortalamasının ($X=3.29$) orta düzeyde olduğu ortaya çıkmaktadır. Buradan hareketle öğrenciler, sıkıntılı durumlarla başa çıkmada başkalarının fikir ve önerilerine önem verdikleri ve bu gibi durumlarda kendilerine destek olabilecek kişilerin varlıklarına ihtiyaç duydukları söylenebilir. Öğrencilerin kişilik ve başa çıkma tarzları ile cinsiyet, medeni durum, yaş, yaşadığı yer ve gelir düzeyleri arasında bir farklılık saptanmamıştır.

Literatür taraması ve alan araştırmasından elde edilen sonuçlardan yola çıkarak kişilik ile başa çıkma tarzları arasında önemli ilişkiler olduğu görülmektedir. Araştırmanın sınırlılıkları açısından değerlendirildiğinde, araştırmayı ve analizleri yapmak için yeterli olsa da, daha kesin sonuçlar elde etmek için sayıca daha geniş bir örnekleme çalışmanın tekrarlanmasının yararlı olacağı düşünülmektedir. Bunun dışında araştırmanın yalnızca Mersin ilinde bulunan Toros Üniversitesi MYO öğrencilerine yapılmış olması bu çalışmanın sınırlılıklarını göstermektedir. Yapılan çalışmanın daha fazla birey ve farklı coğrafi bölgelerde ya da farklı kurumlarda uygulanması ile farklı sonuçlar elde edileceği unutulmamalı ve bu çalışmanın benzeri diğer çalışmalar ile karşılaştırılması önerilmektedir.

REFERENCES

- BACANLI, H., İLHAN, T., ASLAN, S. (2009). Beş Faktör Kuramına Dayalı Bir Kişilik Ölçeğinin Geliştirilmesi: Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi (SDTK), Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, (7) 2, 261-279.
- BALTAŞ, A., BALTAŞ, Z. (2009). Stresle Başa Çıkma Yolları, İstanbul: Remzi Kitapevi.
- BARUT, Y., ÖZKAMALI, E., TINGIR, S. (2010). Çalışan Kadınlarla Çalışmayan Kadınların Stresle Başa Çıkma Yolları, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, (3) 14, 120-130.
- BASIM, H. N., ÇETİN, F., ve TABAK, A. (2009). Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Kişilerarası Çatışma Çözme Yaklaşımlarıyla İlişkisi, Türk Psikoloji Dergisi, (24) 63, 20-34.
- BASUT, E. (2006). Stres Başa Çıkma ve Ergenlik, Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi, (3) 1, 31-36.
- BENET-MARTINEZ, V., JOHN, O. P. (1998). Los Cinco Grandes Across Cultures and Ethnic Groups: Multitrait Multimethod Analysis of The Big Five in Spanish and English, Journal of Personality and Social Psychology, 75, 729-750.
- BONO, J. E., BOLES, T. L., JUDGE, T. A. ve LAUVER, K. J. (2002). The Role of Personality in Task and Relationship Conflict, Journal of Personality, 70 (3), 1311-1344.
- BURKE, R. J., MATTHIESEN, S. B., PALLESEN, S. (2006). Personality Correlates of Workaholism, Personality and Individual Differences, 40, 1223-1233.
- CASSIDY, T. (1999). Stres, Cognition and Health, London: Routledge.
- DYRENFORTH, P. S. (2010). Big Five Personality and Relationship Satisfaction: Actor, Partner and Similarity Effects, Doctoral Dissertation, Michigan State University, Michigan.
- EKŞİ, H. (2010). Üniversite Öğrencilerinin Kişilik Özellikleri ile Başa Çıkma Tarzları: Kanonik Korelasyonel Bir Analiz, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi, (10) 4, 2141-2176.
- ERDHEIM, J., WANG, M., ZICKAR, M. J. (2006). Linking The Big Five Personality Constructs to Organizational Commitment, Personality and Individual Differences, 41, 959-970.
- FIELD, A. (2000). Discovering Statistics Using SPSS for Windows, Thousand Oaks, London, Sage Publications, New Delhi.
- FOLKMAN, S., LAZARUS, R. S. (1985). If It Changes, It must be a Process: Study of Emotion and Coping during Three Stages of College Examination, Journal of Personality and Social Psychology, 50, 992-1003.
- GONZALEZ, L. O., SELLERS, E. W. (2002). The Effect of a Stress-Management Program on Self Concept, Locus of Control, and The Acquisition of Coping Skills in School-Age Children Diagnosed with Attention Deficit Hyperactivity Disorder", Journal of Child and Adolescent Psychiatric Nursing, (15) 1, 5-15.

- İBRAHİMOĞLU, N. (2008). Kişilik Özellikleri Açısından Örgüt-Kariyer Bağlılık Düzeyini Arttırmada Sosyalizasyon ve Mentor Etkisi: Bir Örgüt Geliştirme Modeli, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- JOHN, O. P., DONAHUE, E. M., KENTLE, R. L. (1991). The Big Five Inventory - Versions 4a and 54, University of California, Institute of Personality and Social Research, Berkeley, CA.
- KÖKNEL, Ö. (2005). Kaygıdan Mutluluğa Kişilik, İstanbul: Akdeniz Yayıncılık.
- LAZARUS, R. S., FOLKMAN, S. (1984). Stress, Appraisal and Coping, Springer Publishing Company, New York.
- LUZUMLU, U. (2013). Cinsiyetleri Farklı Üniversite Öğrencilerinin Stresle Başa Çıkma Tarzlarının Aleksitimi Düzeylerine Göre İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- MCCRAE, R. R., JOHN, O. P. (1992). An Introduction to the Five-Factor Model and Its Application, Journal of Personality, (60) 2, 175-215.
- MOBERG, P. J. (2001). Linking Conflict Strategy to The Five Factor Model: Theoretical and Empirical Foundations. International Journal of Conflict Management, 12 (1), 22-47.
- NELSON, K. W. (2011). Motivation and Personality: An Examination of the Big Five Personality Trait Factors and Their Relationship with Sales Performance in a Non-Cash Incentive Program”, Doctoral Dissertation, Capella University, Minnesota.
- RECEPOĞLU, E., KILINÇ, A. Ç., ŞAHİN, F., ER, E. (2013). Öğretim Elemanlarının Kişilik Özellikleri ile Örgütsel Bağlılık Düzeyleri Arasındaki İlişki, International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, (8) 6, 603-617.
- ROACH, P. D. (2006). Evolutionary Theory and Birth Order Effects on Big Five Personality Traits Among the Shuar of Amazonian Ecuador: The First Cross-Cultural Test, Doctoral Dissertation, University of Oregon.
- SOLMUŞ, T. (2004). İş Yaşamı, Denetim Odağı ve Beş Faktör Kişilik Modeli, Türk Psikoloji Bülteni, (10) 34-35, 196-205.
- SOMER, O., GOLDBERG, L. R. (1999). The Structure of Turkish Trait-Descriptive Adjectives, Journal of Personality and Social Psychology, (76) 3, 431-450.
- SOMER, O., KORKMAZ, M., TATAR, A. (2002). Beş Faktör Kişilik Envanterinin Geliştirilmesi-I: Ölçek ve Alt Ölçeklerinin Oluşturulması, Türk Psikoloji Dergisi, (17) 49, 21-33.
- STORMER, S., FAHR R. (2010). Individual Determinants of Work Attendance: Evidence on the Role of Personality, Discussion Paper, 4927, 2-31.
- ŞAHİN, N.H., DURAK, A. (1995). Stresle Başa çıkma Tarzları Ölçeği: Üniversite Öğrencileri İçin Uyarlanması, Türk Psikoloji Dergisi, (10) 34, 56-73.
- ŞENTEPE, A. (2015). Yaşlılık Döneminde Dini Başa çıkma, İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, (4) 1, 186-204.

- TATLILIOĞLU, K. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Beş Faktör Kişilik Kuramı'na Göre Kişilik Özellikleri Alt Boyutlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi, Tarih Okulu Dergisi (TOD), (7) 17, 939-971.
- TAYMUR İ, TÜRKÇAPAR M. H. (2012). Kişilik: Tanımı, Sınıflaması ve Değerlendirmesi, Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 4, 154-177.

WEB REFERENCES

- SOLMUŞ, T. (2007). İş Yaşamında Kullanılan Kişilik Ölçüm Araçları: Hangisi Doğru, Hangisi Kötü?, , <http://www.tariksolmus.org/site/makaleler/kisilikolcum.pdf> (Erişim Tarihi: 08/03/2015).